



T.B.M.M.

İYİ PARTİ

GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 22.06.2026

Sayı: 161



Lütfü TÜRKKAN
Kocaeli Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tarımsal Pestisit ve Kimyasal Madde Kullanımının Düzenlenmesi, Yasak Kimyasalların Etkin Denetimi ve Halk Sağlığının Korunması Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Lütfü TÜRKKAN
Kocaeli Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Tarım, Orman ve Köyişleri
Tarih: 25-6-2026	Esas No: 2/3742

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
22 Haziran 2026
Numara:

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
22 Haziran 2026
No: 1881647

GEREKÇE

Tarımsal üretimde kullanılan pestisitler ve kimyasal maddeler, doğru ve kontrollü kullanılmadığında insan sağlığı, çevre, toprak, su kaynakları, biyolojik çeşitlilik ve gıda güvenliği üzerinde ciddi riskler doğurmaktadır. Pestisit kalıntıları özellikle çocuklar, hamileler, yaşlılar ve kronik hastalığı bulunan vatandaşlar bakımından daha ağır sağlık sonuçları yaratabilmektedir.

Türkiye’de tarımsal üretimin sürdürülebilirliği, yalnızca verim artışıyla değil, güvenli ve sağlıklı gıdaya erişimle birlikte değerlendirilmelidir. Üretim miktarının artması, eğer halkın sofrasına pestisit kalıntısı yüksek ürünler olarak yansiyorsa, gıda güvenliği hedefi gerçekleşmiş sayılamaz.

Son yıllarda Türkiye kaynaklı tarım ürünlerinde pestisit kalıntısı nedeniyle ihracat iadeleri ve uluslararası bildirimler kamuoyunda sıkça gündeme gelmektedir. Avrupa Birliği’nin gıda güvenliği uyarı sistemlerinde Türkiye kaynaklı ürünlere ilişkin pestisit bildirimlerinin yüksek olması, yalnızca ihracat itibarını değil, iç piyasadaki denetim sisteminin etkinliğini de tartışmalı hale getirmektedir.

Daha ağır sorun ise, yasaklanmış veya ciddi sağlık riski nedeniyle kullanımı sınırlandırılmış bazı aktif maddelerin piyasada fiilen bulunmaya devam ettiğine ilişkin iddialardır. Bir pestisit mevzuatta yasaklanması yeterli değildir. Asıl mesele, bu ürünlerin stoklarının piyasadan toplatılması, bayilerde bulunmasının engellenmesi, kaçak yollarla satışının önlenmesi ve tarlada kullanılmadığının etkin biçimde denetlenmesidir.

Mevcut sistemde pestisitlerin üretimden ithalata, bayiden çiftçiye ve tarladan sofraya kadar izlenebilirliği yeterli değildir. Ruhsat iptali, stok tasfiyesi, bayi denetimi, kalıntı analizi, RASFF bildirimlerinin köken araştırması ve çiftçinin alternatif mücadele yöntemlerine yönlendirilmesi alanlarında daha güçlü ve dijital bir denetim altyapısına ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu teklif, çiftçiyi cezalandırmak için değil; çiftçiyi zehirli kimyasallara mahkûm eden sistemi değiştirmek, halk sağlığını korumak, ihracat itibarını güçlendirmek ve tarımı daha güvenli, daha sürdürülebilir bir zemine taşımak için hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Kanunun amacı düzenlenmektedir. Tarımsal pestisit ve kimyasal madde kullanımının insan sağlığı, çevre ve gıda güvenliği açısından denetlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Kanunun kapsamı belirlenmektedir. Pestisitler, bitki koruma ürünleri ve tarımsal kimyasalların üretim, ithalat, satış, depolama, dağıtım ve kullanım süreçleri kapsama alınmaktadır.

MADDE 3- Kanunda kullanılan aktif madde, maksimum kalıntı limiti, yasak liste, kısıtlı madde listesi, pestisit izlenebilirlik sistemi ve ilgili kavramlar tanımlanmaktadır.

MADDE 4- Yasaklı aktif maddelerin yer aldığı liste ve yasak kapsamı düzenlenmektedir.

MADDE 5- Kısıtlı maddeler ve kontrollü kullanım esasları düzenlenmektedir.

MADDE 6- Tarım Kimyasalları Denetim Birimi kurulmaktadır.

MADDE 7- Pestisit İzlenebilirlik Sistemi kurulmaktadır.

MADDE 8- Yasaklı maddelerin ruhsat iptali ve stok tasfiyesi düzenlenmektedir.

MADDE 9- Yeni ruhsat başvurularında AB ve uluslararası güvenlik standartlarına uyum şartı getirilmektedir.

MADDE 10- Pestisit Azaltım Ulusal Eylem Planı düzenlenmektedir.

MADDE 11- Biyolojik mücadele ve entegre zararlı yönetimi teşvik edilmektedir.

MADDE 12- Zorunlu kalıntı analizi programı düzenlenmektedir.

MADDE 13- Denetim yetkisi ve sürpriz denetim usulleri belirlenmektedir.

MADDE 14- Yasaklı maddelere ilişkin idari yaptırımlar düzenlenmektedir.

MADDE 15- Cezai sorumluluk halleri düzenlenmektedir.

MADDE 16- Yaptırım gelirlerinin kullanım alanları belirlenmektedir.

MADDE 17- Kamuoyunu bilgilendirme ve şeffaflık yükümlülüğü getirilmektedir.

MADDE 18- TBMM'ye yıllık raporlama yükümlülüğü düzenlenmektedir.

GEÇİCİ MADDELER- Denetim biriminin kurulması, izlenebilirlik sisteminin devreye alınması, mevcut stokların tasfiyesi ve ulusal eylem planının hazırlanmasına ilişkin geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

MADDE 19- Yürürlük maddesidir.

MADDE 20- Yürütme maddesidir.

**TARIMSAL PESTİSİT VE KİMYASAL MADDE KULLANIMININ
DÜZENLENMESİ, YASAK KİMYASALLARIN ETKİN DENETİMİ VE HALK
SAĞLIĞININ KORUNMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Bu Kanunun amacı; tarımsal üretimde kullanılan pestisit ve kimyasal maddelerin insan sağlığı, hayvan sağlığı, çevre, toprak, su kaynakları ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak; halkın güvenli gıdaya erişimini sağlamak; yasaklı ve yüksek riskli kimyasal maddelerin üretimini, ithalatını, satışını, depolanmasını ve kullanımını engellemek; pestisitlerin üretimden nihai kullanıma kadar izlenebilirliğini sağlamak; kalıntı denetimini güçlendirmek ve biyolojik mücadele yöntemlerini yaygınlaştırmaktır.

MADDE 2- Bu Kanun; tarımsal üretimde kullanılan tüm pestisitleri, bitki koruma ürünlerini, fungusitleri, herbisitleri, insektisitleri, akarisitleri, nematisitleri, rodentisitleri, toprak dezenfektanlarını ve benzeri tarımsal kimyasalları; bunların üretimi, ithalatı, ihracatı, ruhsatlandırılması, depolanması, dağıtımı, satışı, kullanımı, imhası ve kalıntı denetimini kapsar.

MADDE 3- Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Aktif madde: Bitki koruma ürününün biyolojik etkisinden sorumlu olan kimyasal, biyolojik veya mikroorganizma içerikli bileşeni,
 - b) Maksimum Kalıntı Limiti: Gıda veya yem maddesinde yasal olarak izin verilen en yüksek pestisit kalıntı miktarını,
 - c) Yasak Liste: İnsan sağlığı, çevre veya gıda güvenliği açısından kabul edilemez risk taşıdığı belirlenen ve üretimi, ithalatı, satışı, depolanması ve kullanımını yasaklanan aktif maddeler listesini,
 - ç) Kısıtlı Madde Listesi: Yalnızca belirli ürünlerde, belirli dozlarda, belirli dönemlerde ve lisanslı uygulamacılar tarafından kullanımına izin verilen aktif maddeler listesini,
 - d) Pestisit İzlenebilirlik Sistemi: Pestisit ve bitki koruma ürünlerinin üretimden veya ithalattan nihai kullanıcıya kadar tüm aşamalarının dijital olarak takip edildiği kayıt sistemini,
 - e) Pestisit Azaltım Ulusal Eylem Planı: Kimyasal pestisit kullanımını kademeli olarak azaltmayı ve biyolojik mücadeleyi yaygınlaştırmayı amaçlayan ulusal strateji belgesini,
 - f) Tarım Kimyasalları Denetim Birimi: Bu Kanun kapsamında denetim, izleme, yaptırım ve raporlama faaliyetlerini yürüten birimi,
 - g) RASFF bildirim: Avrupa Birliği Gıda ve Yem İçin Hızlı Alarm Sistemi kapsamında yapılan gıda güvenliği bildirimlerini,
- ifade eder.

MADDE 4- İnsan sağlığı, evre, ocuk sağlığı, arı varlığı, su kaynakları, biyolojik çeşitlilik veya gıda güvenliği açısından kabul edilemez risk taşıdığı tespit edilen aktif maddeler Yasak Liste kapsamına alınır.

Yasak Liste'de yer alan aktif maddeleri içeren bitki koruma ürünlerinin üretimi, ithalatı, ihracatı, depolanması, satışı, ruhsatlandırılması, tavsiye edilmesi ve tarımsal kullanımı yasaktır.

Yasak Liste; Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından Avrupa Birliği mevzuatı, uluslararası bilimsel değerlendirmeler, Dünya Sağlık rgt sınıflandırmaları, RASFF bildirimleri ve ulusal kalıntı analiz sonuçları dikkate alınarak hazırlanır ve Resmî Gazete'de yayımlanır.

Avrupa Birliği tarafından insan sağlığı veya evre açısından yasaklanan aktif maddeler, Türkiye'de de en geç doksan gün içinde Yasak Liste'ye alınır.

Yasak Liste yılda en az iki kez güncellenir.

MADDE 5- İnsan sağlığı ve evre bakımından risk taşıyan ancak belirli koşullar altında sınırlı kullanımına izin verilebilecek aktif maddeler Kısıtlı Madde Listesi kapsamına alınır.

Kısıtlı Madde Listesi'nde yer alan ürünler yalnızca;

- a) Belirlenen ürünlerde,
 - b) Belirlenen dozlarda,
 - c) Belirlenen dönemlerde,
 - ) Hasat ncesi bekleme süresine uyularak,
 - d) Lisanslı uygulamacılar tarafından,
- kullanılabilir.

Bu koşullara aykırı kullanım, Yasak Liste kapsamındaki ihlallerle aynı yaptırımlara tabidir.

MADDE 6- Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde Tarım Kimyasalları Denetim Birimi kurulur.

Birim;

- a) Yasaklı maddelerin piyasada bulunup bulunmadığını denetlemek,
- b) Pestisit İzlenebilirlik Sistemi'ni kurmak ve işletmek,
- c) Kalıntı analiz programlarını yürütmek,
- ) Bayi, depo, tarla, sera, üretim tesisi ve satış noktalarında habersiz denetim yapmak,
- d) RASFF bildirimlerine konu ürünlerin köken soruşturmasını yürütmek,

e) İhlal tespitinde idari yaptırım uygulamak ve gerekli hallerde Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak,

f) Yıllık Ulusal Pestisit Durum Raporu hazırlamak,

g) Çiftçilere biyolojik mücadele ve entegre zararlı yönetimi konusunda rehberlik etmek görevlerini yürütür.

MADDE 7- Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde Pestisit İzlenebilirlik Sistemi kurulur.

Bu sistemde her pestisit ürünü üretim veya ithalat aşamasından nihai kullanıcıya kadar barkod, karekod veya benzeri dijital yöntemlerle takip edilir.

Aşağıdaki kişi ve kuruluşlar sisteme kayıt yaptırmak ve işlemlerini bildirmekle yükümlüdür:

a) Pestisit üreticileri,

b) İthalatçılar ve ihracatçılar,

c) Toptancılar,

ç) Bayiler ve ziraat malzemeleri satış noktaları,

d) Lisanslı uygulamacılar;

e) Yıllık belirli miktarın üzerinde pestisit satın alan çiftçiler.

Yasak Liste'de yer alan aktif maddeleri içeren ürünlerin sisteme kaydı yapılamaz. Bu ürünleri sisteme kaydetmeye çalışan kişiler otomatik olarak Denetim Birimi'ne bildirilir.

MADDE 8- Yasak Liste'de yer alan aktif maddeleri içeren tüm bitki koruma ürünlerinin ruhsatı, listenin Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren iptal edilmiş sayılır.

Ruhsatı iptal edilen ürünlerin mevcut stokları, ilgililer tarafından en geç doksan gün içinde lisanslı imha kuruluşlarına teslim edilir.

İmha işlemleri çevre mevzuatına uygun olarak ve Denetim Birimi gözetiminde yapılır. İmha masrafları ürün sahibi tarafından karşılanır.

Doksan günlük süre sonunda yapılan denetimlerde yasaklı ürün bulundurduğu tespit edilenler hakkında yaptırım uygulanır.

MADDE 9- Yeni bitki koruma ürünü ruhsat başvurularında aktif maddenin Avrupa Birliği veya eşdeğer uluslararası güvenlik değerlendirmelerinde onaylı olması şartı aranır.

Avrupa Birliği tarafından değerlendirmesi devam eden, ciddi risk şüphesiyle askıya alınan veya kısıtlı statüye alınan aktif maddeler için Türkiye'de ruhsat verilmez; bilimsel değerlendirme sürecinin tamamlanması beklenir.

Ruhsatlandırma sürecinde çocuk sağlığı, arı varlığı, su kaynakları, toprak canlılığı ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkiler ayrıca değerlendirilir.

MADDE 10- Tarım ve Orman Bakanlığı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Pestisit Azaltım Ulusal Eylem Planı hazırlar.

Eylem Planı'nın hedefleri şunlardır:

- a) 2030 yılına kadar kimyasal pestisit kullanımını hacim bazında en az yüzde kırk azaltmak,
- b) 2035 yılına kadar yüksek riskli pestisit kullanımını en az yüzde yetmiş azaltmak,
- c) Organik ve iyi tarım uygulamalarını yaygınlaştırmak,
- ç) Entegre zararlı yönetimi ve biyolojik mücadele yöntemlerini desteklemek,
- d) Pestisit kullanımında bölge, ürün ve aktif madde bazlı risk haritası oluşturmak.

Eylem Planı her iki yılda bir güncellenir ve kamuoyuyla paylaşılır.

MADDE 11- Yasaklı ve yüksek riskli kimyasallar yerine biyolojik mücadele yöntemlerini benimseyen üreticilere;

- a) Biyopestisit alımlarında hibe desteği,
- b) Organik ve iyi tarım sertifikasyonu danışmanlık desteği,
- c) Entegre zararlı yönetimi eğitimi,
- ç) Biyolojik mücadele uygulamalarında teknik destek,
- d) Düşük faizli kredi ve yatırım desteği

sağlanır.

Biyolojik mücadele, faydalı böcek üretimi, feromon tuzakları, biyopestisit geliştirme ve hassas tarım teknolojileri için Ar-Ge destekleri artırılır.

MADDE 12- Denetim Birimi koordinasyonunda her yıl zorunlu kalıntı analizi programı yürütülür.

Bu kapsamda;

- a) Yurt içi piyasadan alınan ürünlerde yılda en az on bin örnek analizi yapılır,
- b) Okul kantinleri, hastane mutfakları, kamu yemekhaneleri ve toplu tüketim alanlarında kullanılan gıdalar öncelikli analiz kapsamına alınır,
- c) RASFF bildirimine konu olan tüm ürünlerde köken soruşturması yürütülür,

ç) İhracattan dönen ürünlerin iç piyasaya denetimsiz şekilde sürülmesi engellenir.

Kalıntı analiz sonuçları ürün, bölge ve aktif madde bazında aylık olarak kamuoyuyla paylaşılır.

Maksimum Kalıntı Limiti'ni aşan ürünler piyasadan toplatılır ve sorumlu üretici, tedarikçi veya satıcı hakkında işlem yapılır.

MADDE 13- Denetim Birimi görevlileri; tarla, sera, depo, bayi, üretim tesisi, ithalatçı deposu, satış noktası, hal ve paketleme tesislerinde önceden haber vermeksizin denetim yapmaya yetkilidir.

Denetçiler numune alabilir, belge isteyebilir, dijital kayıtları inceleyebilir ve şüpheli ürünleri geçici olarak alıkoyabilir.

Denetime engel olan, belge ibraz etmeyen, yanlış veya yanıltıcı bilgi veren kişi ve kuruluşlar hakkında idari yaptırım uygulanır.

MADDE 14- Yasak Liste'de yer alan aktif maddeleri üreten, ithal eden, depolayan, satan, tavsiye eden veya kullanan kişi ve kuruluşlara aşağıdaki yaptırımlar uygulanır:

a) İlk tespit; ürünlerin müsaderesi, beş yüz bin Türk lirasından az olmamak üzere ele geçirilen ürünün piyasa değerinin on katı idari para cezası ve tarım işletmesi veya satış noktasının altmış gün süreyle faaliyetten men edilmesi,

b) İki yıl içinde ikinci tespit; ürünlerin müsaderesi, ürün değerinin yirmi katı idari para cezası, bayi veya satış lisansının iptali ve tarım işletmesinin bir yıl süreyle desteklerden yararlandırılmaması,

c) Üçüncü ve sonraki tespitlerde; ürünlerin müsaderesi, ürün değerinin elli katı idari para cezası, faaliyet izninin kalıcı iptali ve Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması.

Stok tasfiyesi süresini aşan kişi veya kuruluşlara her gün için on bin Türk lirası gecikme cezası uygulanır.

Denetçilere engel olanlara iki yüz bin Türk lirasından az olmamak üzere idari para cezası uygulanır.

MADDE 15- Yasak Liste'de yer alan aktif maddeleri bilerek ve isteyerek büyük miktarda üreten, ithal eden, sahte belgeyle piyasaya süren veya organize biçimde satan kişiler hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Yasaklı madde kalıntısı nedeniyle ihraç edilen ürünün geri çevrilmesi halinde ürünün kaynağı tespit edilir. Bilerek yasaklı madde kullandığı veya kullanımını kolaylaştırdığı belirlenen üretici, ihracatçı veya aracı hakkında genel hükümlere göre işlem yapılır.

Bu fiillerin tüzel kişi faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

MADDE 16- Bu Kanun kapsamında tahsil edilen idari para cezaları;

- a) Yüzde kırk oranında kalıntı analiz laboratuvarlarının güçlendirilmesine,
 - b) Yüzde otuz oranında biyolojik mücadele ve Ar-Ge desteklerine,
 - c) Yüzde yirmi oranında çiftçi eğitim programlarına,
 - ç) Yüzde on oranında denetim faaliyetlerine
- aktarılır.

MADDE 17- Tarım ve Orman Bakanlığı, kamuya açık dijital platform üzerinden;

- a) Ruhsatlı bitki koruma ürünleri listesini,
 - b) Yasak Liste ve Kısıtlı Madde Listesi'ni,
 - c) Aylık kalıntı analiz sonuçlarını,
 - ç) RASFF bildirimlerini ve Türkiye'nin yanıtlarını,
 - d) Uygulanan yaptırımları,
 - e) Biyolojik mücadele rehberlerini
- yayımlar.

Milli Eğitim Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı, pestisit bilinci ve güvenli gıda konusunda eğitim materyalleri hazırlar.

MADDE 18- Tarım ve Orman Bakanlığı, her yıl Nisan ayında TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu'na Ulusal Pestisit Durum Raporu sunar.

Raporda;

- a) Denetim sayısı ve coğrafi dağılımı,
- b) Tespit edilen ihlal türleri,
- c) Uygulanan yaptırımlar,
- ç) RASFF bildirimlerinin analizi,
- d) Kalıntı analiz sonuçları,
- e) Pestisit Azaltım Ulusal Eylem Planı hedeflerine ulaşma durumu,
- f) Bir sonraki yıl için politika önerileri

yer alır.

Raporun kamuoyuyla paylaşılması esastır.

GEÇİCİ MADDE 1- Tarım Kimyasalları Denetim Birimi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren doksan gün içinde kurulur ve faaliyete geçer.

GEÇİCİ MADDE 2- Pestisit İzlenebilirlik Sistemi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on iki ay içinde faaliyete geçirilir. Sistem devreye girinceye kadar mevcut kayıt sistemi uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3- Yasak Liste'de yer alan aktif maddeleri içeren ürünlerin mevcut stokları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç doksan gün içinde imha edilmek üzere yetkili kuruluşlara teslim edilir.

Bu süre sonunda yasaklı ürün bulundurduğu tespit edilenler hakkında yaptırım hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4- Tarım ve Orman Bakanlığı, Pestisit Azaltım Ulusal Eylem Planı'nı bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on iki ay içinde hazırlar.

MADDE 19- Bu Kanun yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 20- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.